

Transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky

VYHODNOCENÍ VEŘEJNÉ KONZULTACE

Konzultační materiál byl publikován na webových stránkách Ministerstva financí dne 22. ledna 2015 s termínem pro odpovědi do 28. února 2015. Informace o publikaci konzultačního materiálu byla odeslána zástupcům poskytovatelů platebních služeb, zároveň byly osloveny spotřebitelské asociace působící v oblasti finančního trhu a provozovatelé internetových stránek zabývajících se tematikou platebních účtů. Veřejné konzultace se zúčastnilo 13 subjektů, z toho 3 banky, 2 profesní asociace, 2 spotřebitelské asociace, 2 provozovatelé internetových serverů srovnávajících finanční služby, 1 orgán dohledu, 1 poradenská společnost, 1 spořitelní družstvo a 1 zástupce akademické sféry.

Souhrn odpovědí přinášíme členěný dle položených otázek (číslo uvedené u otázky odkazuje na otázku položenou v konzultačním materiálu).

Domníváte se, že by bylo žádoucí rozšířit oblast působnosti Kapitoly IV i na další poskytovatele platebních služeb a pokud ano, na jaké a z jakých důvodů? [1.1. a 1.1.1.]

Na tuto otázku odpovědělo 10 respondentů a 7 z nich nesouhlasí, aby oblast působnosti Kapitoly IV byla rozšířena i na další poskytovatele platebních služeb. Jako důvod byl zmíněn argument, že přístup k základnímu platebnímu účtu je možné zajistit prostřednictvím bank, které nabízejí retailové služby a mnoho nebankovních poskytovatelů platebních služeb nenabízí spotřebitelům základní platební služby, které jsou požadovány v Kapitole IV Směrnice. 3 subjekty (zástupci bank) se domnívají, že působnost Kapitoly IV by měla být uplatněna na všechny poskytovatele platebních služeb, kteří budou klientům poskytovat platební účet a služby uvedené v článku 17 Směrnice, a to z důvodu nastolení rovných podmínek pro všechny subjekty.

Doporučili byste vynětí některých z uvedených subjektů z působnosti Směrnice? [1.2.]

Článek 1 odst. 5: „Členské státy se mohou rozhodnout neuplatňovat celou tuto směrnici nebo její části na subjekty uvedené v čl. 2 odst. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU“

Svoji odpověď na výše uvedenou otázku poskytlo 9 subjektů a 5 z nich se domnívá, že ČNB by měla být vyňata z působnosti Směrnice, neboť až na výjimky neposkytuje platební služby veřejnosti. Některé subjekty dále uvedly, že navrhují vyjmout investiční podniky, obchodníky s cennými papíry a poštovní žirové instituce. 4 respondenti nedoporučují vynětí žádných subjektů z působnosti Směrnice.

Domníváte se, že by bylo vhodné rozšířit oblast působnosti Směrnice i na jiné platební účty než platební účty spotřebitelů? [1.3.]

Na tuto otázku odpovědělo 12 subjektů a 9 z nich nesouhlasí, aby byla rozšířena oblast působnosti Směrnice i na jiné platební účty než platební účty spotřebitelů. Subjekty poukazují na skutečnost, že navrhovaná úprava má směřovat k ochraně spotřebitele jako strany slabší, bez potřebných informací. 3 subjekty doporučují rozšířit oblast působnosti Směrnice i na jiné platební účty, konkrétně byl uveden segment drobných podnikatelů.

Domníváte se, že by bylo vhodné rozšířit oblast působnosti Směrnice i na platební účty, které nabízí omezenější platební funkce než platební účty umožňující provádění transakcí vymezených v čl. 1 odst. 6 Směrnice? Pokud ano, na jaké a navrhuje na tyto platební účty uplatňovat celou Směrnici nebo jen některé její části, případně jaké? [1.4., 1.4.1. a 1.4.1.1.]

Svoji odpověď na výše uvedenou otázku poskytlo 11 subjektů. 9 z nich nesouhlasí, aby byla rozšířena oblast působnosti Směrnice i na ty platební účty, které nabízí omezenější platební funkce než ty platební účty, které umožňují provádění transakcí vymezených v čl. 1 odst. 6 Směrnice. Naopak 2 subjekty doporučují rozšířit oblast působnosti Směrnice i na ty platební účty, které nabízí omezenější platební funkce, než jak je vymezeno ve výše uvedeném ustanovení Směrnice. Jako příklad byly navrženy všechny platební účty, jejichž účelem není spoření.

Vezmeme-li v úvahu kritéria nejvyšších nákladů pro spotřebitele a nejčastějšího užívání, jaké služby si myslíte, že by při tvorbě prozatímního seznamu měly být zahrnuty do seznamu nejrepresentativnějších služeb? [2.1.]

Svoji odpověď na výše uvedenou otázku poskytlo 11 subjektů. Ty, které se zapojily do konzultace, nejčastěji uvedly následující služby, které jsou seřazeny podle nejvyššího počtu shodného označení. Výběr z bankomatu vlastní banky v tuzemsku byl uveden 8krát, vedení a správa účtu rovněž 8krát, vydání a správa platební karty 7krát, výběr z bankomatu u cizí banky v tuzemsku byl zmíněn 7krát, 6krát byl uveden výběr z platebního účtu na pobočce, 4krát bylo zmíněno internetové bankovníctví, poplatek za příchozí/odchozí platby, výběr z bankomatu v zahraničí a poplatky za SEPA platbu, 3krát bylo uvedeno zadávání trvalých příkazů a inkas, 2krát subjekty zmínily vklad na účet přes bankomat, zasílání papírového výpisu poštou, poplatky za příchozí zahraniční platby, jednou byly zmíněny následující služby: odchozí zahraniční platby, poplatek za zaslání upomínky, změna PIN na platební kartě, zjišťování zůstatku přes bankomat, poplatek za zaplacení složenky na přepážce, poplatek za zřízení/zrušení účtu a pojištění platební karty.

Co si představujete pod pojmem „společně s“ uvedeným v diskreci? [2.2.]

Článek 5 odst. 3 druhý pododstavec: „Členské státy mohou stanovit, že se výpis poplatků poskytuje společně s informacemi požadovanými podle jiných unijních či vnitrostátních právních předpisů o platebních účtech a souvisejících službách, jsou-li splněny všechny požadavky uvedené v prvním pododstavci tohoto odstavce.“

Na tento dotaz odpovědělo 10 subjektů a 3 z nich (zástupci bank) se domnívají, že pojem „společně s“ vyjadřuje situaci, kdy výpis poplatků bude součástí stávajícího dokumentu banky, který bude doplněn o informace, tak jak je uvedeno ve Směrnici. 3 subjekty zastávají názor, že výše uvedený pojem znamená časové hledisko, kdy bude výpis poplatků klientovi předáván. 2 respondenti upozorňují na skutečnost, že z výkladu Směrnice není zřejmé, co má požadavek vyjadřovat. 1 subjekt doporučuje obrátit se ohledně ne zcela jednoznačného výkladu na Evropskou komisi, která by jej měla členským státům objasnit. Další subjekt navrhuje změnit dokument na „Výpis z účtu a výpis poplatků.“

Považujete za vhodnější poskytovat dokument výpis poplatků dohromady s jinými informacemi nebo zvlášť jako samostatný dokument? [2.3.]

Svoji odpověď na výše uvedenou otázku poskytlo 12 subjektů. 5 respondentů poukazuje na skutečnost, že je žádoucí, aby byl dokument výpis poplatků poskytován klientovi dohromady s jiným dokumentem, neboť nedojde k zahlcení klienta několika typy dokumentů v odlišném časovém hledisku. 3 subjekty doporučují, aby byl výše zmiňovaný dokument předáván klientovi jako samostatný dokument a stejný počet uvádí, že z výkladu Směrnice vyplývá, že jsou přípustné obě možnosti, tedy jak poskytnout klientovi dokument dohromady s jiným dokumentem, tak samostatně. Další subjekt navrhuje, aby spotřebitel obdržel výpis poplatků dohromady s výpisem z účtu, a to každý měsíc.

Domníváte se, že Směrnice dává členským státům pravomoc stanovit, kolikrát ročně a v jakých časových intervalech má být výpis poplatků spotřebiteli poskytován? [2.4.]

Na tento dotaz odpovědělo 11 subjektů. 5 respondentů uvedlo, že Směrnice umožňuje členským státům stanovit, kolikrát ročně a v jakých časových intervalech má být výpis spotřebiteli poskytován, ale je nezbytné, aby byla splněna podmínka minimálně jednou ročně. 3 respondenti (zástupci bank) uvedli, že text Směrnice neposkytuje zcela jednoznačný výklad, neboť je možné si dané ustanovení vyložit jak proti zákazů zpřísnění, tak v jeho prospěch. 1 subjekt uvedl, že by požádal Evropskou komisi o jednoznačné objasnění výkladu Směrnice a 1 respondent se domnívá, že výše uvedenou problematiku není nutné řešit, neboť ve Směrnici o platebních službách na vnitřním trhu je uvedena povinnost poskytovat spotřebiteli ze strany instituce výpis jednou měsíčně a tuto periodu by uplatnit rovněž na výpis poplatků. Další navrhovaná odpověď doporučuje, aby výpis poplatků byl přílohou k bankovnímu výpisu.

Jak si myslíte, že by ČR měla transponovat níže uvedenou diskreci v čl. 7 odst. 1 Směrnice z hlediska právního řádu? [2.5.]

Článek 7 odst. 1 druhý pododstavec: „Srovnávací internetové stránky mohou být provozovány soukromým subjektem nebo veřejným orgánem.“

Svoji odpověď na výše uvedený dotaz poskytlo 10 subjektů. 3 respondenti doporučují, aby zájemcům, kteří budou provozovat srovnávací internetové stránky, bylo umožněno požádat si o akreditaci, a to na dobrovolné bázi. 2 subjekty se domnívají, že je nezbytné, aby veřejné instituce monitorovaly provoz srovnávacích internetových stránek na trhu

a v případě, že zjistí okolnosti, ze kterých je možné dovodit, že soukromé subjekty nejsou schopny zabezpečit provoz a fungování výše uvedených stránek, tak jak je požadováno ve Směrnici, příslušná veřejná instituce by byla oprávněna spustit vlastní stránky. 2 respondenti doporučují vymezit podmínky zákonným standardem. 1 subjekt se domnívá, že je žádoucí, aby si zájemce ze soukromé sféry požádal o certifikaci bližší neurčený dozorový orgán. 1 respondent je toho názoru, že provoz stránek by měl zajistit veřejný orgán a 1 subjekt doporučil vypsát provoz výše specifikovaných stránek jako veřejnou zakázku, kde by ve výběrovém řízení byl preferován soukromý subjekt.

Preferujete provozování srovnávacích stránek zabezpečené soukromým subjektem nebo veřejným orgánem? V případě výběru jak soukromého subjektu, tak i veřejného orgánu, uveďte příklad. [2.6.]

Na tento dotaz odpovědělo 12 subjektů. 4 respondenti uvedli, že preferují provozování webových stránek zabezpečené soukromým subjektem. 3 subjekty uvedly, že upřednostňují provozování srovnávacích stránek zabezpečené veřejným orgánem a jako příklad uvedly ČNB, MF a FA. 2 respondenti se domnívají, že je nezbytné, aby veřejné instituce monitorovaly provoz srovnávacích internetových stránek na trhu a v případě, že zjistí okolnosti, ze kterých je možné dovodit, že soukromé subjekty nejsou schopny zabezpečit provoz a fungování výše uvedených stránek, tak jak je požadováno ve Směrnici, po příslušné veřejné instituci bude v takovém případě požadováno, aby spustila vlastní stránky. 1 respondent uvedl, že mu je lhostejno, kdo zabezpečí provoz výše uvedených stránek, musí však být splněna podmínka akreditace. 1 subjekt doporučuje jak provoz stránek zabezpečený soukromým subjektem, tak veřejným orgánem. 1 zástupce z trhu poukazuje na nezbytnost existence konkurenčního chování bez ohledu na osobu zřizovatele.

Domníváte se, že by bylo vhodné, aby srovnávací internetové stránky porovnávaly i další okolnosti a pokud ano, prosím uveďte jaké. [2.8., 2.8.1.]

Tuto otázku zodpovědělo 11 respondentů. 6 z nich se domnívá, že srovnávací internetové stránky by již neměly porovnávat další okolnosti než ty, které vyplývají ze Směrnice. 4 subjekty naopak navrhuje, aby na výše uvedených stránkách byly porovnávány i další okolnosti, a jako příklad byla uvedena modelace nabízených produktů podle chování zákazníka a získání případných benefitů, porovnávání spotřebitelských úvěrů nebo hypoték. 1 respondent doporučuje, aby volba o možnosti porovnávat další okolnosti byla ponechána na rozhodnutí samotných subjektů.

Jak by měla ČR zabezpečit, z hlediska legislativy, aby spotřebitelé byli informováni o dostupnosti srovnávacích internetových stránek a jakým způsobem by propagace srovnávacích stránek měla být financována? [2.9.]

Svoji odpověď na výše uvedený dotaz uvedlo 11 respondentů a 4 z nich se domnívají, že informace o dostupnosti srovnávacích internetových stránek by měla být zveřejněna na webových stránkách ČNB. 2 respondenti doporučují výše uvedené stránky ustanovit v zákoně. 2 subjekty se domnívají, že je žádoucí, aby orgány veřejné moci (ČNB, MF, FA) a všichni poskytovatelé platebních služeb zveřejnili na svých webových stránkách informaci

odkazující na výše uvedené stránky a poukazují na skutečnost, že propagace nebude generovat náklady, neboť ji zabezpečí uvedené subjekty ze svých finančních zdrojů. 2 respondenti doporučují, aby odkazy na příslušné stránky zveřejněné na webu veřejných institucí byly propagovány jako placená reklama a financovány z jejich příjmů. 1 subjekt doporučuje, aby do propagace stránek byla zapojena média veřejných služeb např. ČR, ČTK a ČT. 5 subjektů (spotřebitelské organizace a někteří zástupci bank) se domnívá, že je žádoucí, aby propagace byla financována z veřejných prostředků.

Domníváte se, že by bylo vhodné stanovit pro provádění služby změny účtu odlišný postup, než který je stanovený v čl. 10 odst. 2 až 6 Směrnice? Pokud ano, prosím uveďte Vámi navrhovaný postup a jeho legislativní zajištění. [3.1., 3.1.1.]

Svoji odpověď na výše uvedenou otázku uvedlo 12 respondentů. 7 z nich (zástupci bank, provozovatelé internetových stránek) poukazuje na skutečnost, že je žádoucí, aby byl stanoven odlišný postup pro provádění služby změny účtu, než ten, který je uvedený v čl. 10 odst. 2 až 6 Směrnice. Subjekty doporučují, aby byl uplatněn stávající postup podle Standardu ČBA č. 22, který se nyní uplatňuje při změně platebního účtu v rámci bank, které jsou zapojeny do Kodexu mobility. Další navrhovanou variantou je umožnit spotřebiteli podepsat zmocnění ke změně platebního účtu prostřednictvím internetu, a to s ohledem na postupnou elektronizaci komunikace s klientem. Někteří respondenti uvedli, že doporučují postup podle Standardu ČBA č. 22 zapracovat do zákona o platebním styku nebo upravit prostřednictvím prováděcí vyhlášky.

Domníváte se, že je žádoucí, aby ČR vyžadovala od spotřebitele při změně účtu písemnou formu zmocnění a pokud ano, proč? [3.2., 3.2.1.]

Na tuto otázku poskytlo odpověď 12 respondentů a 4 z nich doporučují, aby zmocnění od spotřebitele při změně účtu bylo vyžadováno v písemné formě, a to z důvodu průkaznosti. 6 subjektů nepovažuje za nutné, aby zmocnění od spotřebitele při změně účtu bylo vyžadováno v písemné formě. Zároveň však poukazují na skutečnost, že zmocnění musí být prokazatelné. 2 respondenti (zástupci bank) doporučují zmocnění nezavádět vůbec.

Jakým způsobem zabezpečit, aby poskytovatel nepřipsal příchozí úhrady na existující platební účet? [3.4.]

Svoji odpověď na výše uvedenou otázku poskytlo 9 respondentů. 2 z nich se domnívají, že nepřipsání úhrady na existující platební účet bude záležet na nastavení a technických možnostech systémů, které jsou k připsování úhrad používány. 2 subjekty poukazují na skutečnost, že k připsání úhrady na existující platební účet, který je v převodním procesu do jiné instituce, nedochází ani dnes. 1 subjekt upozorňuje na povinnost banky připsat platbu vždy, tak jak je uvedeno v ustanovení zákona o platebním styku. 1 respondent si nedovede představit, že by mohla výše uvedená situace nastat. 1 subjekt se domnívá, že není nutné zabezpečit, aby poskytovatel nepřipisoval příchozí úhrady na existující platební účet, který je převáděn, neboť ve zmocnění spotřebitele bude uvedeno číslo účtu, na který mu před uzavřením účtu v původní bance bude odeslán zůstatek. 1 respondent poukazuje

na skutečnost, že banka ani příjemce nejsou oprávněni přichodí úhradu měnit, neboť vychází z příkazu plátce. 1 subjekt doporučuje, aby byl účet plně funkční až do jeho zrušení.

Domníváte se, že by ČR měla požadovat, aby poskytovatelé platebních služeb spotřebitelům poskytli i jiné informace o změně účtu než je uvedeno v čl. 14 odst. 1 bodech a) - e) Směrnice a pokud ano, které? [3.5., 3.5.1.]

Článek 14 odst. 1: „Členské státy zajistí, aby poskytovatelé platebních služeb poskytli spotřebitelům tyto informace o službě změny účtu:

a) úlohy převádějího a přijímajícího poskytovatele platebních služeb v každé fázi procesu změny účtu, jak jsou uvedeny v článku 10;

b) časový rámec pro dokončení jednotlivých fází;

c) případné poplatky účtované za změnu účtu;

d) veškeré informace, o jejichž poskytnutí bude spotřebitel požádán; a

e) postupy alternativního řešení sporů uvedené v článku 24.“

Na tuto otázku odpovědělo 11 subjektů a 10 z nich nesouhlasí, aby spotřebitelům byly ze strany poskytovatelů platebních služeb poskytovány i jiné informace než ty, které jsou uvedeny v čl. 14 odst. 1 bodech a) – e) Směrnice. 1 subjekt (spotřebitelská asociace) se domnívá, že naopak by měly být požadovány. Jako příklad bylo zmíněno informování, zda plátce úhrad a příjemce bude převádějícím poskytovatelem informován o důvodech nepřijetí platební transakce a případně v jakém časovém horizontu.

Uved'te prosím, k jakému časovému okamžiku a jakou formou by měly být informace podle čl. 14 odst. 1 Směrnice poskytnuty? [3.6.]

Svoji odpověď na výše uvedenou otázku poskytlo 9 respondentů. 3 subjekty (zástupci bank) navrhuje, aby informace byly dostupné kdykoli na žádost klienta, současně zveřejněny na webových stránkách bank a ČBA. 2 respondenti uvedli, že informace podle čl. 14 odst. 1 Směrnice by měly být přístupné na webových stránkách všech poskytovatelů platebních služeb. Další respondent doporučuje, aby informace byly dostupné kdykoli na pobočce, a to na papíře nebo trvalém nosiči. 1 subjekt doporučuje spotřebiteli poskytnout informace před uzavřením smlouvy. Další odpověď navrhuje uvést informaci v podmínkách k platebnímu účtu. 1 respondent doporučuje spotřebiteli předat výše uvedenou informaci v okamžik, kdy si zažádá o změnu účtu. Další subjekt se domnívá, že nejvhodnější variantou je postupovat podle Kodexu mobility ČBA.

Jakým způsobem by podle Vašeho názoru měla být diskrece využita? Považujete za žádoucí, aby základní platební účet spotřebitelům nabízely všechny úvěrové instituce nebo pouze takový počet, který zajistí přístup pro všechny spotřebitele na daném území? [4.1.]

Článek 16 odst. 1: „Členské státy zajistí, aby platební účty se základními prvky nabízely spotřebitelům všechny úvěrové instituce nebo takový počet úvěrových institucí, který je dostatečný, aby byl zajištěn přístup k nim pro všechny spotřebitele na jejich území a zabránilo se narušení hospodářské soutěže.“

Na tuto otázku odpovědělo 12 respondentů a 4 z nich se domnívají, že základní platební účet by měly nabízet všechny úvěrové instituce, aby nedošlo k diskriminaci a narušení hospodářské soutěže. 4 respondenti doporučují, aby základní platební účet nabízel pouze takový počet institucí, které zajistí přístup pro všechny spotřebitele. 3 subjekty navrhuje, aby základní platební účet vedly pouze instituce, které jsou zřízeny za účelem vedení platebních účtů pro spotřebitele, tedy banky a pobočky zahraničních bank. 1 respondent navrhuje, aby základní platební účet byl nabízen omezeným počtem úvěrových institucí, které mají rozšířenou síť poboček a bankomatů.

Domníváte se, že by bylo vhodné požadovat na spotřebitelích prokázání skutečného zájmu na otevření základního platebního účtu? [4.2.]

Svoji odpověď na výše uvedenou otázku uvedlo 11 subjektů a 6 z nich (mimo jiné všechny zúčastněné spotřebitelské organizace) se domnívá, že není vhodné po spotřebitelích požadovat prokázání skutečného zájmu na otevření základního platebního účtu. 4 subjekty doporučují, aby spotřebitelé prokázali skutečný zájem. 1 z nich se domnívá, že volba, zda spotřebitel bude prokazovat skutečný zájem, by měla být ponechána na samotné instituci, která bude platební účet otevírat. Některé subjekty (převážně zástupci bank) navrhuje, aby kritériem pro posouzení skutečného zájmu byla např. situace, kdy klientovi bude z nějakých důvodů odepírán přístup k bankovním službám nebo jejich využití nebude umožňovat jeho sociální situace. Pár respondentů poukazuje na skutečnost, že není zcela zřejmé, jak bude skutečný zájem prokazován.

Domníváte se, že by ČR měla úvěrovým institucím povolit, aby zamítly žádost o základní platební účet, má-li spotřebitel již platební účet v témže členském státě veden a pokud ano, jak by podle Vašeho úsudku měly úvěrové instituce zjišťovat, zda spotřebitel již má platební účet v témže členském státě veden? [4.3., 4.3.1.]

Na tuto otázku odpovědělo 10 respondentů a 9 z nich se domnívá, že úvěrové instituce by měly být oprávněny zamítnout žádost o základní platební účet, bude-li mít spotřebitel již platební účet v témže členském státě veden. Navrhovaný prostředek určený ke zjištění existence platebního účtu je poskytnutí čestného prohlášení ze strany spotřebitele nebo návrh na registr účtů. 1 respondent (spotřebitelská asociace) nesouhlasí se zamítnutím žádosti o platební účet ve výše uvedené situaci.

Považujete za vhodné, aby ČR stanovila další případy, kdy bude úvěrová instituce povinna nebo oprávněna zamítnout žádost o základní platební účet a pokud ano, uveďte jaké případy? [4.4., 4.4.1.]

Svoji odpověď uvedlo 10 respondentů. 7 z nich (mimo jiné všichni zástupci bank) se domnívá, že ČR by měla stanovit další případy, kdy bude úvěrová instituce povinna nebo oprávněna zamítnout žádost o platební účet. Jako příklad bylo uvedeno porušení smluvního ujednání a podvody ze strany klienta a problémy s jeho autentizací, spáchání úvěrového podvodu či porušení legislativy proti praní špinavých peněz. 3 subjekty nesouhlasí, aby byly stanoveny další případy, které povedou ze strany úvěrové instituce k zamítnutí žádosti o základní platební účet.

Domníváte se, že by ČR měla úvěrovým institucím uložit povinnost poskytovat k základnímu platebnímu účtu doplňkové služby? [4.5.]

Na tuto otázku odpovědělo 10 subjektů a 9 z nich nesouhlasí, aby úvěrovým institucím byla uložena povinnost poskytovat k základnímu platebnímu účtu doplňkové služby. 1 respondent (spotřebitelská asociace) doporučuje poskytovat jako doplňkovou službu SIPO, neboť podle jeho vyjádření není zcela zřejmé, zda tato služba bude jednou ze základních služeb, která bude poskytována k základnímu platebnímu účtu.

Domníváte se, že by ČR měla u základního platebního účtu stanovit minimální počet operací, za které budou úvěrové instituce oprávněny účtovat přiměřený poplatek, a nad stanovený počet umožnit účtovat jakýkoli poplatek v souladu s obvyklou cenovou politikou dané instituce? Pokud ano, kolik transakcí by měl stanovený počet zahrnovat? [4.6., 4.6.1.]

Svoji odpověď uvedlo 9 subjektů a 7 z nich (převážně zástupci bank, spotřebitelské asociace) nesouhlasí, aby u základního platebního účtu byl stanoven minimální počet operací, za které budou úvěrové instituce oprávněny účtovat přiměřený poplatek. 2 respondenti doporučují stanovit minimální počet operací, konkrétně uvedli 5 příchozích/odchozích tuzemských plateb, 1 výběr hotovosti měsíčně na pokladně, obchodním místě nebo kartou.

Domníváte se, že by ČR měla úvěrovým institucím umožnit, aby na žádost spotřebitele poskytovaly u základního platebního účtu možnost přečerpání a pokud ano, měla by být stanovena maximální lhůta a výše přečerpání? [4.7.]

Na tuto otázku odpovědělo 9 subjektů a 5 z nich nesouhlasí, aby k základnímu platebnímu účtu byla povolena možnost přečerpání. 2 subjekty se domnívají, že rozhodnutí, zda poskytovat k základnímu platebnímu účtu přečerpání, by mělo být ponecháno v diskreci banky a 2 respondenti doporučují, aby spotřebitelům byla na jejich žádost poskytnuta možnost přečerpání u základního platebního účtu. Doporučují, aby došlo k dodržení standardních podmínek ze strany instituce a žádost o přečerpání byla posuzována u každého spotřebitele individuálně.

Domníváte se, že uvedené ustanovení dává členskému státu možnost regulatorní volby mezi přiměřeným a nulovým poplatkem a jaké důvody Vás vedou k takovému výkladu? [4.8.]

Na tuto otázku odpovědělo 8 subjektů a 7 z nich (mimo jiné téměř všichni zástupci bank, spotřebitelské asociace) se domnívá, že uvedené ustanovení dává členskému státu možnost regulatorní volby mezi přiměřeným a nulovým poplatkem a dovozují to z výkladu Směrnice. 1 respondent uvedl, že ustanovení Směrnice je nejasné, neboť podle jeho úsudku umožňuje dvojí výklad, tedy jak bezplatně, tak za přiměřený poplatek.

Jakým způsobem by měl být v právním řádu stanoven přiměřený poplatek? Kdo a jak by jej měl stanovit? [4.10.]

Článek 18 odst. 3: „Členské státy zajistí, aby byly přiměřené poplatky uvedené v odstavcích 1 a 2 stanoveny alespoň s ohledem na tato kritéria:

a) vnitrostátní úrovně příjmů;

b) průměrná výše poplatků účtovaných úvěrovými institucemi v dotčeném členském státě za služby poskytované k platebním účtům.

Na tuto otázku odpovědělo 9 subjektů a 2 z nich nesouhlasí se stanovením výše přiměřeného poplatku. 2 respondenti navrhují určení horní hranice přiměřeného poplatku a jako nejvhodnější forma úpravy se jim jeví forma nařízení vlády nebo vyhláška MF. 2 respondenti se domnívají, že hranice přiměřeného poplatku by měla být právně upravena na úrovni zákona, kde by byla stanovena obecná kritéria. 1 subjekt doporučuje, aby přiměřený poplatek byl stanoven procentuálním poměrem na základě srovnání poplatků na trhu. 1 respondent se domnívá, že v právním předpisu by měl být ustanoven obecný popis, ze kterého se bude vycházet při samotném stanovení přiměřeného poplatku. Další subjekt poukazuje na skutečnost, že jsou dostačující kritéria uvedená v čl. 18 odst. 3 Směrnice a nesouhlasí, aby byl přiměřený poplatek nad rámec Směrnice upraven právním řádem. Doporučuje ponechat možnost stanovení přiměřeného poplatku na konkrétní instituci a její cenové politice.

Jaký subjekt by podle Vašeho názoru měl dohlížet na dodržování povinnosti úvěrových institucí poskytovat služby bezplatně, resp. za přiměřený poplatek? [4.11.]

Svoji odpověď poskytlo 10 respondentů a 9 z nich (zejména zástupci bank a spotřebitelské asociace) se domnívá, že subjektem, který by měl dohlížet na dodržování povinnosti úvěrových institucí poskytovat služby bezplatně, resp. za přiměřený poplatek by měla být ČNB. Jeden subjekt doporučuje, aby spotřebitel byl oprávněn využít varianty na mimosoudní řešení sporu u finančního arbitra. 1 respondent nedoporučil ČNB jako subjekt, který by měl dohlížet na dodržování povinnosti uvedené výše.

Uved'te, prosím, na základě čeho byste doporučili posuzovat úroveň bankovního začlenění spotřebitele. [4.12.]

Na tuto otázku odpovědělo 9 respondentů a 4 z nich nesouhlasí, aby byla zkoumána úroveň bankovního začlenění spotřebitele. 2 subjekty uvedly, že konkrétně netuší, jakým způsobem posuzovat bankovní začlenění spotřebitele. 1 respondent doporučuje, aby úroveň bankovního začlenění spotřebitele byla posuzována podle minimálního příjmu a sociálních dávek. 1 subjekt doporučuje vyjasnění termínu bankovní začlenění spotřebitele, neboť z textu Směrnice není zcela zřejmý jeho význam. 1 zástupce z trhu se domnívá, že by měly být brány v potaz průměrné poplatky za platební účet na území ČR s přihlédnutím k úrovni příjmů.

Domníváte se, že by bylo vhodné zavést odlišné systémy pro stanovení cen v závislosti na úrovni bankovního začlenění spotřebitele? Pokud ano, uveďte prosím, na jakou skupinu obyvatel by se měl daný systém vztahovat? [4.13., 4.13.1.]

Svoji odpověď uvedlo 9 respondentů a 7 z nich (mimo jiné většina zástupců bank) nesouhlasí, aby byly zavedeny odlišné systémy pro stanovení cen v závislosti na úrovni bankovního začlenění spotřebitele. 1 subjekt doporučuje, aby byl odlišný systém zaveden pro zranitelné spotřebitele, pokud nebudou schopni využít účtů bez poplatků. Pojem zranitelný spotřebitel podle něj zahrnuje osoby s minimálním příjmem a ty, které jsou odkázány na sociální dávky. 1 respondent obdobně jako u předchozí otázky doporučuje vyjasnit význam pojmu bankovní začlenění spotřebitele.

Domníváte se, že je žádoucí stanovit další případy vyjma uvedených v čl. 19 odst. 2 písm. a) - e), které by mohly vést k jednostrannému ukončení smlouvy ze strany úvěrové instituce? Pokud ano, nastiňte, o jaké případy by se mohlo jednat a proč? [4.14., 4.14.1.]

Na výše uvedenou otázku odpovědělo 10 subjektů a polovina z nich (mimo jiné všichni zástupci bank) se domnívá, že je nezbytné stanovit další případy, které by mohly vést k jednostrannému ukončení smlouvy ze strany úvěrové instituce. Jako příklad bylo uvedeno nezákonné jednání ze strany spotřebitele vůči poskytovateli, porušení smluvních povinností jako je např. nesložení minimálního vkladu na účet, nepovolená výše debetního zůstatku, podvodné jednání ze strany klienta vůči bance a další závazná porušení legislativy proti praní špinavých peněz. Totožný počet doporučuje nestanovit další případy a ponechat pouze ty, které jsou uvedeny ve výše uvedeném ustanovení.

Jaká vhodná konkrétní opatření by měla být přijata, aby došlo k zabezpečení informovanosti o výše uvedených požadavcích? [4.15.]

Svoji odpověď uvedlo 9 respondentů a 3 z nich se domnívají, že je nezbytné, aby povinnost zveřejnit informaci o dostupnosti platebních účtů se základními prvky, cenové podmínky a postupy, které je třeba uplatnit pro získání práva na přístup k základnímu platebnímu účtu, byla uložena všem institucím, které jsou oprávněny vést základní platební účet a taktéž aby zajistily, že výše uvedená informace bude zveřejněna na stránkách ČNB, FA a MF. 2 respondenti se domnívají, že každá instituce, která povede platební účty se základními prvky, musí informace zveřejnit na internetových stránkách a na pobočkách musejí být spotřebitelům k dispozici v podobě letáčku. 1 subjekt doporučuje zabezpečit informovanost o výše uvedených požadavcích přijetím zákonné povinnosti. 1 subjekt navrhuje, aby povinností informovat byla pověřena spotřebitelská asociace. Další respondent doporučuje oslovit neziskový sektor, zveřejnit informace na webech, poskytnout spotřebitelům letáčky v tištěné podobě a vysílat spoty na veřejnoprávních kanálech. Další subjekt se domnívá, že informace by měly být zapracovány do podmínek banky, dostupné na webu a šířeny prostřednictvím sdělovacích prostředků.

Máte představu, kdo by měl financovat náklady spojené s informovaností spotřebitelů?
[4.17.]

Svoji odpověď uvedlo 8 respondentů a 6 z nich doporučuje, aby subjekty, které budou zabezpečovat otázku informovanosti, promítly do svých rozpočtů náklady, které vzniknou s výše uvedenou povinností. 1 respondent se domnívá, že náklady by měly být financovány z veřejných prostředků. Další odpověď navrhuje financovat náklady z finančních prostředků, které mají MF, MPO a MŠMT vyhrazeny v rámci projektů na vzdělávání.

Domníváte se, že je pro případ odmítnutí přístupu spotřebitele ke zpoplatněnému platebnímu účtu vhodné zavádět mechanismus pro bezplatný přístup k základnímu platebnímu účtu? Jaké výhody by ze zavedení mechanismu měly plynout a jak by měl případně systém podle článku 25 fungovat? [5.1., 5.1.1.]

Tuto otázku zodpovědělo 10 respondentů a 4 z nich nesouhlasí se zavedením mechanismu pro bezplatný přístup k základnímu platebnímu účtu. 2 respondenti doporučují, aby výše uvedený mechanismus byl zaveden pro spotřebitele, kterým odmítnou komerční instituce zřídit platební účet, a v takovém případě by záleželo na rozhodnutí státu, zda jim bude garantovat otevření základního platebního účtu. Shodně však subjekty uvedly, že se nedomnívají, že by v ČR existoval problém s dostupností běžných účtů. Další respondent uvedl, že se nedomnívá, že je vhodné zavádět povinně bezplatný přístup k základnímu platebnímu účtu a doporučuje ponechat rozhodnutí na dotčených subjektech. 1 subjekt souhlasí se zavedením mechanismu pro zranitelné spotřebitele, kteří nemohou využít přístup k účtům bez poplatku. Cílovou skupinou by byly osoby s minimálním příjmem a osoby, které jsou odkázány na sociální dávky, které by doložily příslušný stav dokladem. Další respondent se domnívá, že mechanismus by měl směřovat na případy, kdy úvěrová instituce odmítne spotřebitelům otevřít platební účet z důvodu jeho mobilního chování nebo jako důsledek nestálého příjmu finančních prostředků. Další respondent poukazuje na skutečnost, že základní platební účet povede k odhalení spotřebitelů, kteří budou požadovat více takových platebních účtů. S cílem eliminovat takové chování ze strany spotřebitelů doporučuje, aby k základnímu platebnímu účtu nebylo poskytováno mobilní bankovníctví, byl veden pouze v české měně a neumožňoval směnárenské operace.

Zkratky

V tomto dokumentu se rozumí:

ČBA	Česká bankovní asociace
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČT	Česká televize
ČTK	Česká tisková kancelář
FA	Finanční arbitř
MF	Ministerstvo financí
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky
Směrnice 2013/36/EU	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES

Zpracovalo oddělení 3502 – Platební služby a tržní infrastruktura

Ministerstvo financí, 17. dubna 2015